

Nemzetpolitikai összefoglaló

2015. 19. hét

MINISZTERELNÖKSÉG
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÁRSÁG

NPKI | NEMZETPOLITIKAI
KUTATÓINTÉZET

Újabb nem az autonómiára

Az etnikai alapú autonómia összeférhetetlen a román alkotmánnyal, támogatása pedig nem része az európai normáknak, ezért elfogadhatatlan – jelentette ki Bogdan Aurescu román külügyminiszter Budapesten azt követően, hogy magyar kollégájával, Szijjártó Péterrel tárgyalt. A magyar külügyminiszter ugyanakkor leszögezte: a magyar kormány feladata az, hogy támogassa a határon túli magyar közösségeket az általuk kitűzött célok elérésében. Szijjártó kijelentette: ésszerű együttműködésre van szükség Magyarország és Románia között, a vitákat ésszerű mederben kell tartani, hogy meg lehessen oldani őket. Kiemelte: Magyarország elkötelezett amellett, hogy a kisebbségekkel kapcsolatos vitákat európai módon, az európai értékeknek megfelelően kell rendezni. Kifejtette: nem szabad véka alá rejteni, hogy vannak nehéz kérdések a kétoldalú kapcsolatokban. Úgy vélte, Közép-Európában a szomszédos országok viszonya sok érzékeny kérdéssel párosul, de egymásra vannak utalva, a sikereik függenek egymás sikerétől, és minél sikeresebbek a szomszédjai, Magyarország is annál sikeresebb lehet. Emlékeztetett: 2011 óta nem ülésezett a magyar–román kisebbségügyi vegyes bizottság, de most megállapodtak abban, hogy a társelnökök folytatják az elkezdett munkát a legfontosabb kérdések egyeztetéséről, és mihamarabb összehívják a bizottság ülését. Kiderült, nyáron megteremtik a gyorsforgalmi összeköttetést a két ország között, igyekeznek javítani azon a helyzeten, hogy jelenleg csak 45 kilométerenként van határátkelő Magyarország és Románia között. Szijjártó Péter kitért a két ország gazdasági kapcsolatainak jelentőségére is, kiemelve, Románia Magyarország harmadik legfontosabb exportpiaca. Bogdan Aurescu kiemelte: a kétoldalú kapcsolatokban a legfontosabb a párbeszéd, pragmatikus módon kell megbeszélni a nézeteltéréseket. „Az érzékeny kérdésekre megoldást kell találni, valamint újabb együttműködési lehetőségeket kell keresni. A kisebbségek ügyének rendezéséhez nyitottság kell” – mondta. A kisebbségügyi vegyes bizottsággal kapcsolatban közölte: eddig nem sikerült véglegesíteni a jegyzőkönyv szövegét. A román miniszter elmondta, annak, ami a jegyzőkönyvbe bekerül, a két ország és a kisebbségi közösségek érdekeit kell tükröznie, le kell mondani az egyoldalú megközelítésről, a konszenzust kell keresni. A romániai restitúciós folyamatot illetően Aurescu elmondta: átfogó jogszabálycsomag rendelkezik a kérdésről, amely nagyon összetett. „Sok ügy még folyamatban van, és amint tisztázódnak, megszületnek a megfelelő határozatok” – közölte. Szijjártó Péter azt mondta, jó lenne, ha felgyorsulna a visszaszolgáltatási folyamat.

Balog Zoltán Szatmáron: az erő politikáját kell folytatni

Erő kell ahhoz, hogy megtartsuk, ami a miénk, a magyar kormány ezért – a szó legjobb értelmében – az erő politikáját akarja folytatni, amikor a határon kívüli nemzetrészekre, az ott élő magyarokra gondol – jelentette ki Balog Zoltán szombaton Szatmárnémetiben. Az emberi erőforrások minisztere a Szatmárnémeti Református Gimnáziumban elvégzett beruházás átadásán arról beszélt, hogy ha Magyarországnak van gazdasági ereje és

nemzetközi tekintélye, akkor lehet felszólalni azok érdekében, akik „hozzánk tartoznak, akikkel egy nemzetet képezünk, de mégis elválasztanak minket a határok egymástól”. Szavai szerint Erdélyben és Magyarországon is az egyik legfontosabb kérdés az, hogy mindazokat az értékeket, amelyeket sikerült megőrizni a diktatúrákban, azt az „álszabadság világában” elveszítjük-e vagy nem. A hamis vonzások sokszor veszélyesebbek, mint a diktatúra, mert míg a diktatúra összetart, addig az álszabadságban, vagy „a globalizáció szelében” elfelejtjük, ami a miénk – figyelmeztetett. Ezt kell megtanulni a 21. században, ha mi nem ragaszkodunk ahhoz, ami a miénk, mások nem fogják számunkra megőrizni – hangsúlyozta Balog Zoltán, megjegyezve, „itt, ezen a táján a világunknak ingyen semmit nem adnak, még jó szándékból is nagyon keveset.” Balog Zoltán beszédében kiemelte, hogy a kormány nem adja fel azon törekvését és nemzetstratégiai célját, hogy a Kárpát-medencét a határok ellenére egy egységes magyar nemzeti térnek tekintse, akár az oktatás, a gazdaság, az egészségügy vagy a kultúra területén. „Sokat tettünk ezért az elmúlt huszonöt évben, de egyáltalán nem lehetünk még elégedettek” – jelezte az emberi erőforrások minisztere. Balog Zoltán szerint ami például Szatmáron, Révkomáromban, Beregszászon vagy Újvidéken történik az oktatásban, azt egységesen a magyar felsőoktatás ügyének kell tekinteni. Ekkor fogjuk tudni a legjobbat adni fiataljainknak, és ez egyszerre jelenti a nemzetstratégiai céljainknak a megvalósítását és az ő személyes boldogulásukat – fogalmazott.

Módosul az önkormányzati választási törvény

Elfogadta a választási reformcsomag egy részét – a párttörvényt, a pártfinanszírozási törvényt és az önkormányzati választási törvényt – a Képviselőház. Az új önkormányzati választási törvény szerint a megyei tanácsok elnökeit már nem közvetlenül választják, hanem a képviselőtestület utólag választ elnököt saját tagjai közül. A polgármestereket továbbra is egy fordulóban, egyszerű többséggel választják meg. Az Alsóház nem fogadta el az RMDSZ azon javaslatát, hogy a választási küszöböt csökkentsék három százalékra, így továbbra is azok a szervezetek juthatnak képviselőkhöz az önkormányzatokban, amelyek megkapják a voksok legalább öt százalékát. Mint ismert, jövőre helyhatósági és parlamenti választásokra is sor kerül Romániában.

MPP-s ultimátum az RMDSZ-nek az autonómiatervezet ügyében

Szeptemberig adott ultimátumot a Magyar Polgári Párt az RMDSZ-nek a területi autonómiát célzó törvénytervezet benyújtására. A két politikai alakulat autonómiamunkabizottságának csütörtöki sepsiszentgyörgyi ülésén áttekintették a közvitára bocsátott határozathoz beérkezett módosító indítványokat. Biró Zsolt MPP-elnök az ülés után elmondta, miután eddig a testület összehívását az RMDSZ különböző okokra hivatkozva nem tartotta időszerűnek, sikerült kimozdítani a holtpontról a munkát. Biró

szerint kemény feltételeket szabtak az RMDSZ-nek. Az MPP elnöke leszögezte, a polgáriak részéről továbbra is az a két alakulat együttműködésének feltétele, hogy „25 év időhúzás után” az RMDSZ vállalja fel az autonómia ügyét. A polgáriak az ülésen bejelentették, ha szeptemberig nem nyújtják be a román parlamentbe az autonómiáról szóló tervezetet, felfüggesztik tevékenységüket a munkabizottságban, hiszen azután – a jövő évi választásokra tekintettel – már újra kampánytéma lesz a dokumentum. Bíró Zsolt szerint a határidővel elviekben a bizottság RMDSZ-es tagjai is egyetértettek, de nekik még egyeztetniük kell a szövetségben belül. Az MPP elnöke szerint két módosító indítványnak feltétlenül be kell kerülnie a végleges változatba. Az egyik a népszavazás megszervezésére vonatkozik, ezáltal ugyanis kirajzolódna a Székelyföld határa, és megoldódna, hogy Maros megye vagy Marosszék kell a régióhoz tartozzon. „A másik módosítás a prefektus hatáskörét pontosítja, hogy a kormány területi képviselője ne vethesse be a román hadsereget a Székelyföldön” – jelentette ki a pártelnök.

Minél nagyobb támogatottsága kell hogy legyen az autonómiatörvény-tervezetnek, mert gyengítheti az esélyeit, ha miután benyújtják a parlamentbe, a közösségen belül is támadni kezdik – mondta Márton Árpád. Az RMDSZ-es parlamenti képviselő szerint tartható és racionális a polgári pártiak javaslata, hogy szeptemberig nyújtsák be a tervezetet a parlamentbe. „Azt megelőzően semmiképp nem lehet, mert az RMDSZ-t most el kell indítani a kongresszus utáni új úton, SZKT-dokumentumok születnek, a parlamentben pedig zajlik a választási törvények vitája” – fejtette ki a politikus. Márton Árpád példákat is sorolt a lakosság részéről beérkezett javaslatok közül, például, hogy a Székelyföldnek közigazgatásilag négy helyett egyetlen központja legyen. Van ugyanakkor, aki a tervezet gazdasági részét nem tartja megalapozottnak, mások az oktatás nyelve kapcsán fogalmaztak meg módosító javaslatokat. A képviselő kifejtette, a közvitára nem tűztek ki határidőt, továbbra is várják a javaslatokat. „Olyan tervezetet nem tudunk készíteni, ami mindenkinek megfelel, de fontos a széleskörű támogatottság, mert a románok részéről támadási felületet nyújt, ha a benyújtása után a magyarok bírálják” – fogalmazta meg Márton Árpád.

Kisebbségi oktatási minimum szükséges

A Magyar Közösség Pártja a szlovákiai oktatásügyben hozott negatív döntések, valamint a felvidéki magyarságra nézve hátrányos intézkedések kapcsán múlt hétfőre a pozsonyi székházába megbeszélésre hívta a Comenius Pedagógiai Intézet, a Csemadok, a Szlovákiai Magyarok Kerekasztala, a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége, a Szlovákiai Magyar Szülők Szövetsége és a Most-Híd vegyespárt képviselőit. A találkozó résztvevői egyet értettek abban, hogy az iskolák jövője nemzetstratégiai téma, amelyben közös nevezőre kell jutni. A találkozó kezdeményezője két feladatot határozott meg előre. „Egyrészt meg akartunk fogalmazni egy hosszútávú stratégiát, azaz összegezni

azokat a célokat, amelyek mindnyájunk számára elfogadhatók. Ennek a munkacíme: nemzetiségi oktatási minimum. Másodsorban a konkrét problémákra rövidtávú megoldásokat kerestünk” – mondta A. Szabó László, az MKP oktatási kérdésekért felelős alelnöke. Az első célt teljes mértékben nem sikerült megvalósítaniuk, mert a 7 jelenlevő szervezetből a Most-Híd képviselője nem írta alá a nyilatkozat-tervezetet. Érsek Árpád haladékokat kért, mert a dokumentumról a párton belül szeretne egyeztetni. A másik említett területen egyértelműen sikerült eredményt elérni: megfogalmaztak néhány olyan pontot, amelyekkel mielőbb foglalkozni szeretnének. Ezek közül kettő a parlament hatáskörébe tartozik. Az egyik a minimális osztálylétszámok hatályon kívül helyezése a közoktatási törvényben, ami idén szeptembertől lenne hatályos. A másik az iskolaigazgatók választásának a módja. „Azt szeretnénk, hogy ha megmaradna az iskolatanácsok vonatkozó jogköre, azaz a jövőben is azok választhassanak iskolaigazgatót, ne pedig a polgármesterek politikai döntések értelmében ültessék az iskolák élére a saját embereiket” – ecsetelte az alelnök. A harmadik kérdéskör, amiben szintén valamennyi jelenlevő megegyezett, egy miniszteri jogkör: az állami oktatási programok, azaz az ún. óratervek bevezetésének elhalasztása. Ezenkívül a jelenlevők abban is megegyeztek, hogy szakmai találkozót kell kezdeményezni Draxler oktatási miniszterrel. Erre az általuk legalkalmasabbnak tartott szakmai szervezetet, a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségét (SZMPSZ) kérték meg, mert úgy vélik: a miniszterrel nem politikai vitát, hanem szakmai vitát kellene folytatni. Mozgósítani szeretnék az európai parlamenti képviselőket, és a megyei szintű vezető beosztású embereket: minden tőlük telhetőt kövessenek el annak érdekében, hogy a közoktatásban helyzete ne romoljon.

Akcióterv a kisebbség szerepvállalásáról

Szerbia európai integrációs tárgyalásai, a bíróságok hatékonyabb munkavégzése, az igazságügyi reform és a kisebbségi jogok volt a témája Trócsányi László, Magyarország igazságügyi minisztere és Nikola Selaković szerb igazságügyi miniszter belgrádi találkozásának. Mint elhangzott, a nemzeti kisebbségek jogai kapcsán, elsősorban a magyar nemzeti kisebbség az igazságszolgáltatásban, illetve a közélet más területén vállalt szerepéről is tárgyaltak, amihez kapcsolódóan Trócsányi kiemelte, az év végéig készül majd egy akcióterv, amelyhez Magyarország felajánlotta segítségét. A tárgyalás után a két fél szándéknyilatkozatot írt alá a két ország igazságügyi együttműködéséről. „A memorandum aláírása csupán egy lépcsőfoka a két ország együttműködésének. A politikai, gazdasági együttműködés után lehetőség nyílt a két ország igazságügyi minisztériumainak együttműködésére is, illetve a két igazságügy jobb és progresszív együttműködésére is” – emelte ki Nikola Selaković a szándéknyilatkozat aláírása után. Hozzátette: „Ez a dokumentum konkrét kérdésekre ad választ, mindenekelőtt Szerbia Magyarország támogatását élvezzi az európai integrációs folyamatokban, az igazságügyi reformban,

tisztviselőink képzése során, illetve a nemzeti kisebbségek jogainak érvényesítése terén” – hangsúlyozta. Rámutatott, megegyeztek abban is, hogy legalább havonta igyekeznek majd különböző témában tárgyalóasztalhoz ülni. Trócsányi László hétfőn Újvidékre is ellátogatott, ahol Pásztor Istvánnal, a Tartományi Képviselőház elnökével felkeresték az Újvidéki Egyetem Jogi Karát, valamint az Európa Kollégiumot. Trócsányi elégedettségének adott hangot szerbiai tartózkodásával kapcsolatban. „Mint ismeretes, a csatlakozási tárgyalások 23. fejezete a bírósági és alapvető jogok, a kisebbségi jogok kérdéseivel foglalkozik, a 24. pedig a bel- és igazságügyi együttműködéssel. Magyarországnak már szélesebb körű tapasztalatra sikerült szert tennie e téren, emiatt gondoltuk úgy, hogy egy idevágó együttműködési megállapodást kötünk meg, amelynek keretében a két ország igazságügyi tárcájának a szakemberei havonta találkoznak a tapasztalatcsere erejéig. Egyszer Belgrádban, egyszer Budapesten, majd pedig egy-egy alkalommal Szegeden és Újvidéken is. Magyarország Szerbia mellett áll, hogy mielőbb teljes jogú uniós tagállam legyen, ezért készek vagyunk segíteni. Persze a kisebbségi jogokat is érintettük, ezekre Szerbia egy külön akcióttervet fog kidolgozni, a nemzeti tanácsokkal karöltve” – nyilatkozta a tárcavezető.

Júliusban újabb szerb–magyar kormányülés

Júliusban ismét együttes ülést tart a magyar és a szerb kormány – mondta Németh Zsolt, az Országgyűlés külügyi bizottságának fideszes elnöke, miután tárgyalt szerb hivatali partnerével. Az elmúlt években sikeresen elindult egy történelmi megbékélési folyamat Magyarország és Szerbia között – mondta Németh Zsolt. Az összes nyugat-balkáni országnak a jövője az Európai Unióban van, ezért jó lenne, ha mihamarabb sor kerülhetne Szerbia csatlakozására, és ehhez minden segítséget kész megadni – tette hozzá. Németh Zsolt sürgette a magyarországi szerb és a szerbiai magyar kisebbségek helyzetével foglalkozó kormányközi vegyes bizottság felállítását, mondván, azon a fórumon lehetne megtárgyalni a nyitott kérdéseket. Aleksandra Đurović, a szerb parlament külügyi bizottságának elnöke azt mondta, hogy erről a közös kormányülésen születethet döntés.

Veszélybe kerülhetnek a kárpátaljai magyar iskolák

A 2015–25-ös időszakra szóló ukrán oktatási koncepció szerint azok az általános iskolák, amelyekben kevesebb, mint 100, illetve azok a középiskolák, amelyekben kevesebb, mint 200 diák tanul, a jövőben megszűnhetnek. A jelenlegi tanulói létszámok tükrében a tervezet több kárpátaljai magyar iskola létét is veszélyeztetné. Többek között a haranglábi, a hetenyi, a papi, a borzsovai és a csetfalvai magyar iskola is azon beregszászi járási intézmények közé tartozik, amelyeket a megszűnés veszélye fenyegethet a következő tíz

évre szóló ukrán oktatási koncepció szerint. Orosz Ildikó, a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség elnöke szerint ugyan még hosszú az út, amíg a koncepcióból törvénytervezet és jogszabály lesz, azonban már most fel kell készülni a kárpátaljai magyar oktatási hálózat megvédésére. A kárpátaljai magyaroknak fel kell mérniük, hány veszélyeztetett iskola van. Tettünk javaslatokat, hogy mely lépések szükségesek ahhoz, hogy megőrizzük az intézményeket – mutatott rá Orosz Ildikó. Ilyen lehetne, hogy a kistelepüléseken vonják össze az óvodát az iskolával, létrehozva egy oktatási kulturális központot. A hallgatói létszám így meghaladná azt a határt, amellyel elkerülhető lenne a bezárás. Ezt meg lehetne tenni ott is, ahol nincs önálló magyar óvoda, és az iskola rendelkezne előkészítő osztályokkal – fejtette ki. Fontos lenne az is, hogy magunk döntsünk arról, hol legyenek az oktatási központok, amelyek egy kistérségben kiszolgáltatnák a gyerekeket. Ha ugyanis nem teszünk semmit, magyar és ukrán iskolákat vonhatnak össze, vegyes oktatási központot létrehozva – húzta alá.

Idén is folytatja beiskolázási programját a pedagógus fórum

Horvátországban országos szinten évente több osztálynyi diák „tűnik el”, és a magyar gyerekek száma is csökken. Az itteni magyarság megmaradása szempontjából meghatározó fontosságú az anyanyelvi oktatás, ezért öt évvel ezelőtt a HMDK vezetősége úgy döntött, hogy támogatni fogja azokat a szülőket, akik magyar iskolába íratják első osztályos gyereküket. Ezt folytatva indította el „A horvátországi magyar oktatásért” elnevezésű programját a Horvátországi Magyar Pedagógusok Fóruma (HMPF), amellyel többek között a magyar iskolákba iratkozókat támogatja. Tavaly bővítették programjukat, és az általános iskolák elsősei mellett már az ötödikben magyarul továbbtanulókat és a magyar középiskolába iratkozó elsősöket is tanszertámogatásban részesítették. A 2014-15-ös tanév elején összesen 62 gyerek kapott tanszercsomagot, valamint egyszeri, 400 kúnás támogatással is segítette a pedagógusszervezet azoknak a szülőknél, akik úgy döntöttek, hogy magyar iskolába íratják be első, ötödikes, illetve középiskolás gyereküket. A támogatás összértéke meghaladta a 35 ezer kúnát. Csapó Nándor, a HMPF elnöke elmondta, idén is folytatják a magyar tannyelvű iskolák diáklétszám-csökkenésének a megállítása érdekében indított programot. Csapó Nándor kiemelte: magyarságunk megmaradásának egyik pillére a magyar oktatás, a magyar iskola léte. „Magyar iskolák pedig addig lesznek, amíg vannak olyan szülők, akik fontosnak tartják, hogy magyar iskolába járjon a gyerekük. Ezért újra és újra hangsúlyozzuk, hogy a magyar iskolába járó horvátországi diákok kétszeres esélyhez, több lehetőséghez jutnak azáltal, hogy két nyelvet és két kultúrát sajátítanak el.”

